

SPRENGNINGARBEIDER

-ivaretas helse og sikkerhet

Metron Miljøkonsult AB

Instrumentering – Ur ett svenskt perspektiv

METRON MILJÖKONSULT AB

P-O Bjelkström

METRON MILJÖKONSULT AB

Verksamhetsområden inom bl a:

- Riskbedömning
- Besiktning
- Vibrationsmätning
- Sprängtekniks rådgivning
- Skadeutredning

Startade nuvarande verksamhet 1995

Verksam i:

- Sverige
- Kanske Norge i framtiden
(Om ni vill ha oss efter idag)

INSTRUMENTERING

VARFÖR SKALL VI MÄTA?

- För att inte skada tredjemans egendom – innehålla riktvärden
- Om skada skulle uppstå eller påtalas av närboende vill vi kunna reda ut eventuellt orsakssamband

VEM SKALL UTFÖRA MÄTNINGEN?

- Jag klarar det själv – Kanske, men vad är det värt vid ett skadeståndsmål

VAD BEHÖVER UPPFYLLAS FÖR ATT FÖRSÄKRINGEN SKALL GÄLLA?

- Riskanalys
  - Besiktning
  - Vibrationsmätning
- } Skall utföras av oberoende part

Kolla med Erat försäkringsbolag – Innan skada uppkommit

RISKANALYS

Viktiga parametrar att få rätt?

- Tydlighet om var mätning skall ske i vilket skede av entreprenaden
Ger en optimering av kostnaderna om mätarna endast sitter uppe när de verkligen behövs – Låt konsulten ta ställning
- Mäta på dimensionerande byggnader (vilka är det?)
Ser tyvärr att vissa konsulter gärna tar till för många mätpunkter –
Be konsulten motivera antalet.
- Om någon påtalar en skada kan vi då använda referenspunkter för att göra en korrelation av påförda vibrationer vid en skadeutredning?
- Tydliga riktvärden. Ofta berg/ lera $V_{10}=70/18$ mm/s trots att det i fält är väldigt tydligt vilken undergrund som gäller. Skrivbordsprodukt ☹ -
Man måste göra en syn på plats och då kliva ur bilen.
Kompetensbrist eller lathet?

RISKANALYS

TECKENFÖRKLARING

- 1 Besiktningsobjekt, hel
- 1 Besiktningsobjekt, foto
- Kommande nyproduktion
- Vibrationsmätpunkt
- Luftstötståg
- Referensmätpunkt vid pålning
- Ev. pålning
- Sprängning pallhöjder 5-8 meter
- Sprängning pallhöjder 4-5 meter
- Entreprenadområde, ställvis bergschakt
- Tomtgräns

RISKANALYS

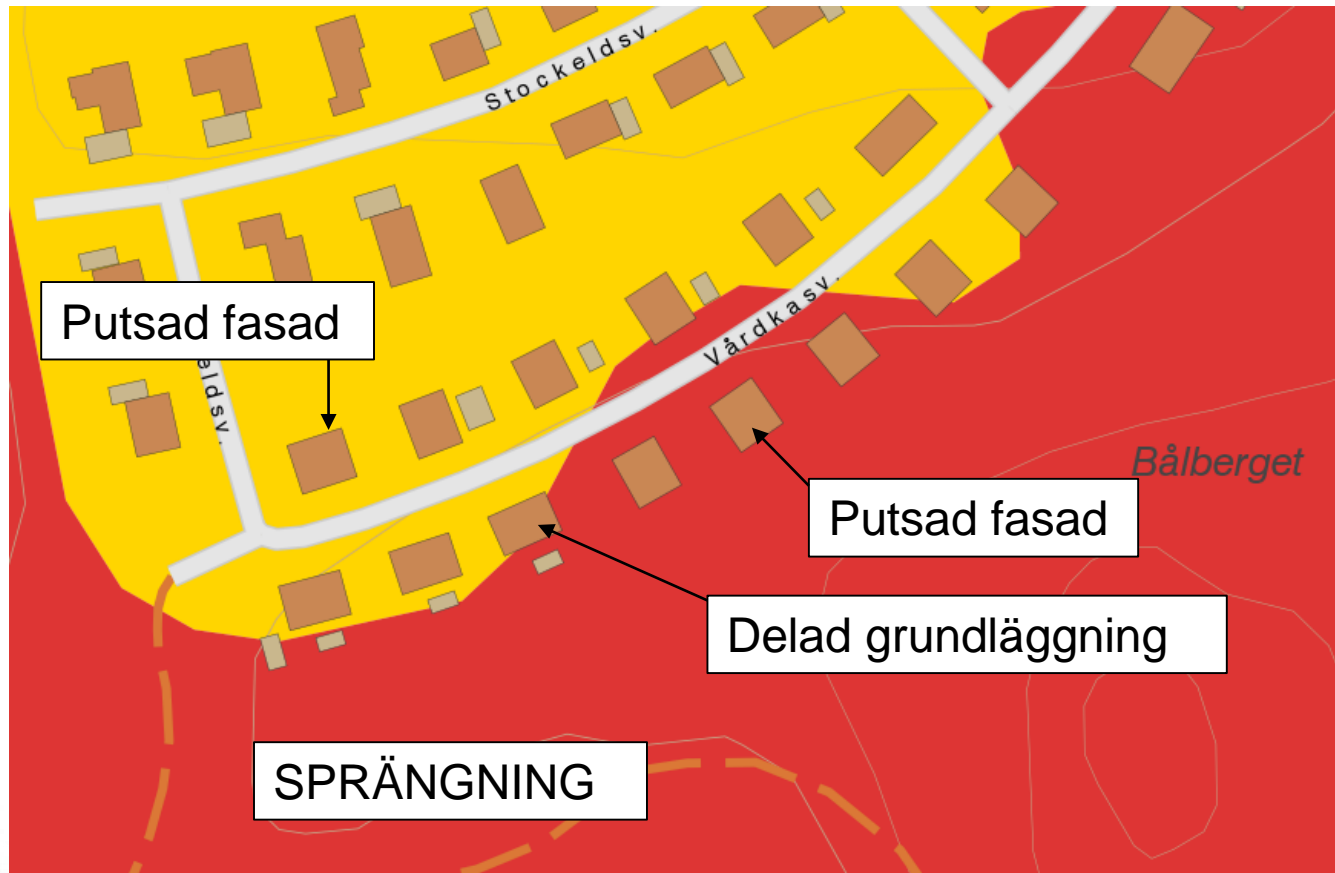
Löpnummer	Fastighet	Kontroll	Avstånd sprängning (m)	Riktvärde $V_{till}/P_{till}/a_{till}$	Anm.
32	Transformator Solgårdsterrassen	a_s	10-100	20 m/s ²	
34	Stenung 2:214 Dragonvägen 20	V_s V_{sch} V_p	30-100	15-12 mm/s 5,4 mm/s 3,6 mm/s	
36	Stenung 2:212 Dragonvägen 16	V_s V_p	40-100	14-12 mm/s 500 Pa	
38	Stenung 2:210 Dragonvägen 12	V_s	50-100	13-12 mm/s	
39	Stenung 2:209 Dragonvägen 10	V_s	60-100	13-12 mm/s	
44	Stenung 2:204 Dragonvägen 15	V_s	35-100	40-26 mm/s	
46	Stenung 2:201 Dragonvägen 19	V_s	30-100	43-26 mm/s	
49	Stenung 2:198 Dragonvägen 5	V_s	10-150	53-16 mm/s	Puts

Anm (*) Bergschakt ≤10 meter se punkt 3.5.4

- V_s = Mätning av markvibration från sprängning
- $V_{pål,ref}$ = Mätning av markvibration från pålning
- V_{sch} = Mätning av markvibration från schaktning
- V_p = Mätning av markvibration från packning
- a_s = Mätning av acceleration från sprängning
- P_s = Mätning av luftstövåg från sprängning
- V_{till} = Tillåten vibrationsnivå i vertikalled på grundläggningsnivå
- P_{till} = Tillåten luftstötsnivå
- a_{till} = Tillåten accelerationsnivå i vertikalled på grundläggningsnivå

RISKANALYS

Var skall mätpunkten sitta?

INSTRUMENTERING

Att tänka på:

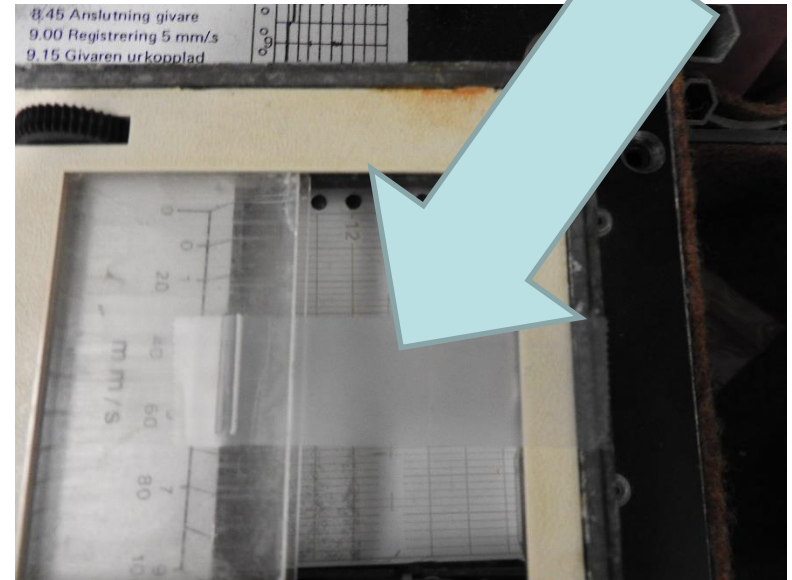
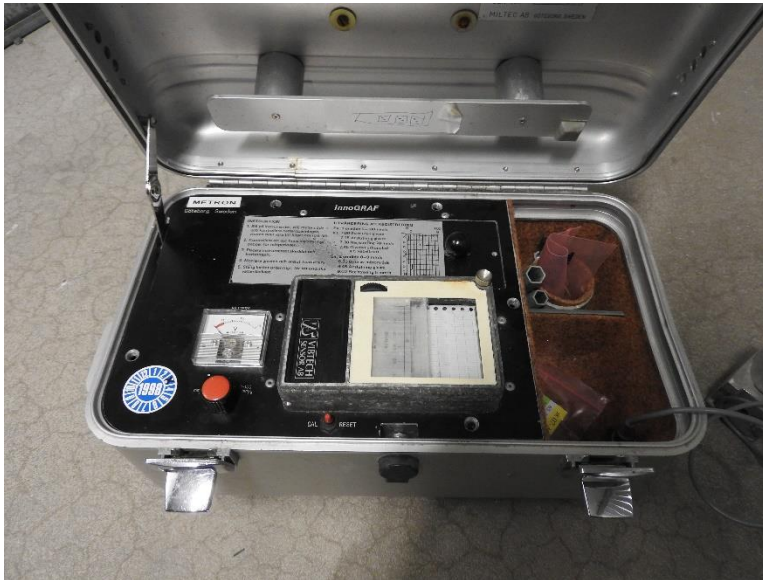
- Var? Riskanalys
- Varför? Riskanalys
- Korrekt montering?
- Kalibrerad utrustning?
- Presentation av mätdata? Fax, Sms, Mail, Webb mm.
- Ansvar vid larm? Vem reagerar och agerar?

Ta upp detta redan på startmöte så att inget glöms bort.

INSTRUMENTERING

Tidernas begynnelse:

VG 80: Vanligt instrument att mäta själv med långt in på 2000-talet.
Ett bra instrument för den uppfinningsrike.

INSTRUMENTERING

Korrekt montering? Lös givare

Hittade ej fotot på den felaktiga monteringen i fält så vi skruvade till det med våra egna givare.

INSTRUMENTERING

Korrekt montering?

Plank uppbyggt efter första monteringen –
Upptäcktes som väl var av oss innan
tunnelsprängningen

Nuvarande montering

Tidigare montering

SKADEUTREDNING 1

Stämning mot Trafikverket på 5,4 miljoner kronor.

Risikanalyt utförd:	Ja
Besiktning utförd i närområdet:	Ja
Vibrationsmätning i närområdet:	Ja

Berörd fastighet är enligt riskanalys utanför riskområdet.

Besiktning:	Nej
Vibrationsmätning inledningsvis:	Nej

Efter tre månader påtalar fastighetsägaren stora allvarliga skador vibrationsmätning startar och pågår i nio månader.

SKADEUTREDNING 1

ENTREPRENAD

- Sprängning
- Schaktning
- Packning
- Pålning
- Spontning

SKADEUTREDNING 1

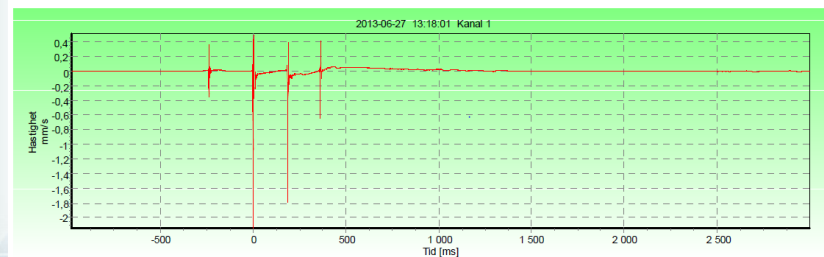
DOMSTOLENS BESLUT:

- Trafikverket EJ orsak till påtalade skador

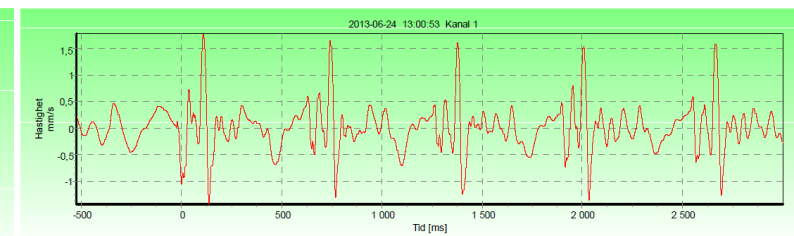
VARFÖR?

- Mätning utfördes i närområdet under hela entreprenaden
- Mätare monterades på utredningsobjektet direkt vid påtalad skada
- Vibrationsmätare som redovisar analyserbar mätdata har använts – Tillstötning av fastighetsägare kunde påvisas

Testknack/ tillstötning av givare:

Pålning:

SKADEUTREDNING 2

Sprängning i täkt av berg

Risikanalyt utförd:	Ja
Besiktning utförd i närområdet:	Nej
Vibrationsmätning i närområdet:	Ja, av bolaget själva

Efter påtalad skada anlitas Metron att göra en skadeutredning och mäta vibrationer för kommande tre salvor.

Vibrationsnivå enligt bolaget ca 4-5 mm/s

Vibrationsnivåer ca 4-5 mm/s (sista 3 salvorna)

Tillåtet riktvärde Svensk Standard 460 48 66 är 12 mm/s

SKADEUTREDNING 2

BESLUT:

Det kan ej uteslutas att bolaget orsakat skadorna varför ersättning skall utgå.

VARFÖR?

- Mätning utfördes i egen regi
- Bolaget kunde ej redovisa mätning för samtliga salvor
- Fastighetsägaren hade dokumentation att skorstenen glidgjutits för ca 10 år sedan – borde hålla i 30 år

Bolagets redovisningen av icke fullständig mätdata i kombination med egen mätning medförde att mätresultatet ej ansågs tillförlitligt.

TELLUS VÄSTLÄNKEN

Metrons portal för redovisning av mätvärden mm.

<https://web.metron.se/#/admin/project/16025/tab/measuringdata>

SLUTSATS

Risikanalyt

- Ifrågasätt din konsult – Antal mätpunkter, rätt utrustning för just ditt projekt mm.

Besiktning

- Enklaste sättet att visa att det INTE uppstått skador

Vibrationsmätning

- Gör en noggrann avvägning innan du väljer att mäta i egen regi (Är det värt det)
- Ställ krav på den utrustning och det redovisningssystem konsulten skall använda i just ditt projekt

Allmänt i livet

- För bästa resultat krävs en aktiv kommunikation mellan alla inblandade – Gäller således även beställare, entreprenör och konsult

TACK FÖR VISAT INTRESSE

FRÅGOR?

P-O Bjelkström

Berg- och Anläggningsingengör

Tel.: 010-455 93 00

SMS: 070-819 94 30

E-post: po@metron.se